

Kraj připravuje další opatření proti suchu

28. 06. 2018 00:00

Zima chudá na sníh, rychlý nástup letních teplot již v jarním období. I v Libereckém kraji chybí půdě a lesům vláha. Stal se letos regionem s největším deficitem srážek. Varování hydrologů a vodohospodářů nabylo konkrétních rozměrů. Hladiny zásobáren vody jsou pod stav. Některé obce zakázaly lidem brát vodu z obecního řadu na jiné účely než jako pitnou.

„V Libereckém kraji celou situaci umocňuje existence polského hnědouhelného dolu Turów, který dle České geologické služby vyvolal v průběhu 20 let pokles hladiny podzemní vody v některých místech českého pohraničí až o 60 m. Situace na území Frýdlantského výběžku a Hrádecka již vede k nutnosti hledání nových zdrojů pitné vody pro dlouhodobé zajištění zásobování obyvatel,“ doplnil další problém člen Rady Libereckého kraje zodpovědný za rezort životního prostředí, zemědělství a rozvoje venkova, Jiří Löffelmann.

Účinnou a nezbytnou obranou proti postupnému vysychání krajiny, a tím i vodních zdrojů, je obnova přirozených prvků krajiny schopných nezávisle na člověku, a tedy zdarma, hospodařit s dešťovou vodou, pozvolně ji uvolňovat do vodních toků a doplňovat zásoby podzemní vody. Tato opatření zároveň působí jako šetrná protipovodňová prevence. Jedná se zejména o revitalizaci vodních toků, obnovu mokřadů, zatravnění údolnic a zřizování zasakovacích průlehů, zpomalování odtoku z odvodňovacích systémů na zemědělské a lesní půdě, úpravu zemědělských postupů a podobně.

Liberecký kraj v této oblasti již učinil první kroky v nejvíce ohrožených oblastech a chystá se dále podporovat postupnou obnovu přirozených schopností krajiny hospodařit s vodou. *„V loňském roce byla zpracována Analýza možností podpory hydrologických funkcí krajiny v povodí Václavického potoka. Toto území bylo vybráno jako první, protože právě zde dochází k dlouhodobému poklesu hladiny podzemní vody vlivem nedalekého dolu Turów. Cílem analýzy bylo mimo jiné prověřit možnosti likvidace dnes již nevyužívaných a nepotřebných meliorací. V současné době probíhá rozpracování vybraných opatření do projektové přípravy,“* seznámil s praktickým materiálem zhotoveným z prostředků Libereckého kraje Jiří Löffelmann.

Další iniciativou v této problematice je vznik pracovní skupiny Vláhové poměry Frýdlantského výběžku. Cílem skupiny, která vznikla z podnětu celé řady subjektů, je koordinace aktivit klíčových hráčů v území při řešení opatření ke stabilizaci vodního režimu v krajině.

Po dohodě pracovní skupiny jsou právě zpracovávány rešerše navržených opatření na zlepšení vláhových poměrů na Frýdlantsku, jejichž cílem je shrnout výstupy z dosud zhotovených koncepčních dokumentů a realizovaných opatření. Hlavním cílem je nalézt dosud neřešená místa, na která by měla být soustředěna pozornost, a posunout k realizaci opatření, u kterých bude nalezena všeobecná shoda.

Řada praktických opatření, jejichž primárním cílem je však podpora organizmů vázaných na vodní prostředí, již byla dokončena. Nové tůně vznikly například v Pertolticích na Frýdlantsku a v nivě potoka Šporky u České Lípy. Letos je zahajována realizace projektů k ochraně zvláště chráněných živočichů, podpořených z dotačních prostředků Operačního programu životní prostředí, které zároveň zvyšují retenční schopnosti krajiny. Na drobné projekty z této oblasti může žadatel získat dotaci z Dotačního fondu Libereckého kraje, programu na podporu ochrany přírody a krajiny.

Po vzoru zmíněné analýzy v povodí Václavického potoka připravuje nyní Liberecký kraj Analýzu možností podpory hydrologických funkcí krajiny na zemědělských pozemcích v majetku Libereckého kraje na Frýdlantsku. Tyto pozemky jsou svěřeny do správy Střední školy hospodářské a lesnické Frýdlant a na realizaci některých vyprojektovaných opatření se bude moci škola podílet v rámci odborné praktické výuky. „*Studenti se tak v praxi seznámí s opatřeními podporujícími hydrologický režim v krajině,*“ doplnil přínos chystané Analýzy pan Jiří Loffelmann. Dotazníkovým šetřením pak Liberecký kraj v současné době mapuje zájem obcí o retenční opatření.

Ze srovnání dlouhodobých průměrných teplot v Libereckém kraji (období 1961 – 1990 vs. 1991 – 2016; zdroj dat ČHMÚ) vyplývá nárůst teploty v letních měsících až o více než 1,5 °C, v zimním období pak nárůst činí 1 – 1,5 °C. Pro představu: 1,5 °C odpovídá rozdílu mezi průměrnou roční teplotou Libereckého a Jihomoravského kraje v letech 1981 – 2010. To samozřejmě vede k většímu výparu vody v létě a nižšímu doplňování zásob podzemní vody z tajícího sněhu. Ačkoli průměrný roční úhrn srážek se za uvedené období výrazně nezměnil, jejich častější soustředění do přívalových dešťů, následovaných často suchým obdobím, opět přispívá k ubývání podzemních vod.

Přiložené mapy v galerii ukazují počet litrů vody, které chybí v půdě na 1 m² plochy oproti průměrným hodnotám pro daný měsíc. Z map je zřejmé, že dlouhodobě výrazně podprůměrný stav letošního jara se významněji nezlepšil ani po vydatných deštích v první dekádě června. Obdobná situace je bohužel v posledních letech obvyklá, a to nejen v jarních měsících.